

**Tisztelt Hölgyeim és Uraim!**

**Kedves Kollégák!**

Október 22. van. A Budapesti Műszaki Egyetem tanáráként, volt műegyetemi diákként, egyben az egyik 56-os egyetemi forradalmi bizottsági tag fiaként ez a nap számomra mindig különleges. Október 22-én van a magyar történelem nemzetközileg talán legnagyobb hatású eseményének, az 1956-os forradalom kitörésének az előestéje. Az az este, amikor az egyetem központi épületének aulájában tartott nagygyűlés immár politikai jellegű követelésekről is határozatot fogadott el – ezzel alapvetően meghatározva a következő napok eseményeit is.

**Kedves Munkatársak!**

1956 ma viszonyítási pont. Sokszor hivatkozunk rá, és nemcsak történeti-politikai megközelítésben, hanem akkor is, amikor morális vagy akár hétköznapiak tünő tetteket ítélünk meg. 1956 őszének életutakat alapjaikban befolyásoló, sőt életüket elveszejtő viharos hetei embert próbáló idők voltak. Sokan voltak, akik kezdeményező módon részt vettek a forradalomban, majd a fegyveres szabadságharcban is. De még többen voltak azok, akik egyszerűen csak vállalták azt a feladatot, amit a sors rájuk szabott. Ilyenek voltak talán többségükben a forradalmi bizottság tagjai, akiket szakmai és emberi tisztességük, a kommunista párttól való távolságtartásuk miatt az oktatók gyűlése megválasztott. A korabeli jegyzőkönyvek szerint, idézem: „a Bizottság megválasztásának az legyen a fő szempontja, hogy a becsületes emberek kerüljenek bele, olyan professzorok és oktatók, akik mindenkor megmaradtak a tudomány talaján.” Azaz olyanok, akik úgy viselkedtek, ahogy egy egyetemi oktatótól elvárható: becsületesen, a tudomány talaján állva. Két ismertebb név a professzorok közül: Simonyi Károly és Csonka Pál, az utóbbi a karburátor feltalálójának fia, őt személyesen is ismerhettem. Becsületes – értékeljük helyesen a szót. Anyám idézte nekünk Jevgenyij Jevtusenko egy versének sorait, miszerint úgy fognak visszaemlékezni ránk – idézem –: „volt egy furcsa kor, amiben a becsületességet bátorságnak nevezték”. Erős szavak, a magyar történelem során sokszor volt igaz, hogy a „becsületességet” a külső szemlélő bátorságnak vélhette. 56 ereje talán abban is áll, hogy sokan – akiknek nevét nem jegyezték fel – vállalták a becsületes kiállást.

Szüleim azt mondták, hogy a forradalom idején az emberek felemelték a fejüket, és egyszer csak elkezdtek „nem félni” – nem félni szabadon véleményt nyilvánítani, sőt harcolni is az igazságért. És 56 üzenet volt a hatalom kiszolgálóinak is, hogy a kommunizmusnak egyszer majd vége lesz, és hogy vissza fogunk találni a valódi értékekhez, újra a jellemes ember lesz a példakép.

1956 októbere: egyesek fellélegeztek, mások féltek. Milyen érdekes, a Műegyetemen – a jegyzőkönyvek és a visszaemlékezések szerint is – a forradalmi bizottság tagjai – elsősorban Csonka Pál egyetemi tanár fellépése nyomán – elutasították a személyes leszámolást, felelősségre vonást. Hangsúlyozták a politikamentességet és a szakma, a tudomány fontosságát az egyetemen.

A forradalom elbukott, számos embert kivégeztek, sokakat meghurcoltak, sokan elvesztették az állásukat. Apámnak is el kellett jönnie az egyetemről, de soha fel sem merült a kérdés, hogy érdemes volt-e, megérte-e? Dolgozott tovább, ő is, mint sokan a forradalom szereplői közül: a kényszernyugdíjazott Csonka Pál megírta monográfiáját a membránhéjakról, a meghurcolt Simonyi Károly pedig a Fizika Kultúrtörténete című művét. A forradalom elbukott, de mégis erőt adott a további élethez. Érdemes volt-e, megérte-e? Nem hiszem, hogy van értelme ennek a kérdésnek. Vannak helyzetek, amikor nincs választás, a becsületesség egyértelművé teszi, hogy mit kell tenni, a tettet nem az eredménye minősíti, hanem a tett morális értéke. Törekszünk az eredményekre a sikerre, de ne felejtjük, ahogy nagyon sokan Lao-cetől, Goethén át Madáchig megfogalmazták: fontosabb az út, „a küzdés maga”, mint az esetleges eredményesség. Hadd idézzem most a két éve elhunyt Thich Nhat Hanht, aki így ír *Megbékélés* című könyvében: „Nincsen különbség eszköz és cél között. A boldogsághoz nem vezet út, a boldogság maga az út. A megvilágosodáshoz nem vezet út, a megvilágosodás maga az út.” Magyarázatul hozzá teszi: „Minden lépésben ott lehet a szépség.”

Becsületesnek lenni, a napi munkát a sokszor kihívást jelentő, gyorsan változó körülmények között is lelkiismeretesen, a lehető legjobban elvégezni, minden lépésben meglátni a szépséget a kommunizmus alatt sem volt kis dolog, és ma sem az.

Akiket ma köszöntünk, ezt teszik. Ezt tették az elmúlt években, és ezzel hozzájárultak ahhoz, hogy a jövőre kétszázadik születésnapját ünneplő Magyar Tudományos Akadémia az maradhasson, amit az elődök munkája megteremtett: a legnagyobb közbizalommal övezett nemzeti intézmény.

## **Kedves Kollégák!**

Akadémiánk küldetése egyebek mellett a tudományos kutatás feltételeinek megteremtése és a tudományos kutatás érdekeinek képviselője. Ennek eredményessége nem csak rajtunk, akadémiai vezetőkön, nem csak a tudománypolitikában részt vevő döntéshozókon múlik.

Azok nélkül sem képzelhető el az eredményes munka, akik a szakmai és az adminisztratív háttérrel biztosítják ehhez. Vagyis Önök nélkül. Hiszen Önök azok, akik szerveznek, iktatnak, költségvetést számolnak, információkat összesítenek, elemeznek és továbbítanak, pályázatok összeállításában segédkeznek, iratokat kezelnek – vagyis működtetik a magyar tudományosság működése szempontjából kulcsfontosságú rendszert.

Vezetőtársaim nevében is köszönöm Önöknek mindezt. Köszönöm a munkájukat, és kérem, hogy jövőre, amikor a bicentenáriumi programok miatt még több feladat és még több figyelem hárul a Magyar Tudományos Akadémiára, azt az eddigi lelkesedéssel és lelkiismeretességgel folytassák.

**Gratulálok az elismeréshez!**